

This eChok volume of
Deuteronomy
Volume 2

לע"נ גבריאל בן לאה ז"ל • נלב"ע י"ד ניסן תשס"ג

is Dedicated in loving memory of
Gabriel (Cabra) Bildirici

*by his wife Nina Bildirici
and his children & grandchildren*

רש"י

RASHI

דעת הקדוש ברוך הוא לדעתו, שנאמר "אשר שברת", ישר כחך ששברת:

verse says (Deuteronomy 9:17), "and shattered them before your eyes." (Sifrei 33:41)

And [regarding Moshe shattering the

Tablets,] the Holy One Blessed is He gave His approval, as the verse says (Exodus 34:1), "[the first Tablets] which you shattered;" [God said to Moshe:] "Well done for shattering them!" (Shabbat 87a).

BERAKHA FOR FRIDAY

וזאת הברכה ליום ששי

הפטרת וזאת הברכה

ביהושע פרק א

א ויהי אחרי מות משה עבד ידוה ויאמר ידוה אל יהושע בן נון משרת משה לאמר: ב משה עבדי מת ועתה קום עבר את הירדן הזה אתה וכל העם הזה אל הארץ אשר אנכי נתן להם לבני ישראל: ג כל מקום אשר תדרך כהרגלכם בו לכם נתתיו כאשר דברתי אל משה: ד מהמדבר והלבנון הזה ועד הנהר הגדול נהר פרת כל ארץ החתים ועד הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם: ה לא יתיצב איש לפניך כל ימי חינוך כאשר הייתי עם משה אהיה עמך לא ארפך ולא אעזבך: ו חנק ואמץ כי אתה תנחיל את העם הזה את הארץ אשר נשבעתי לאבותם לתת להם: ז רק חזק ואמץ מאד לשמר לעשות ככל התורה אשר צוה משה עבדי אל תסור ממנו ימין ושמאל למען תשכיל בכל אשר תלך: ח לא ימוש ספר התורה הזה מפיד והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל: ט הלוא צויתיד חנק ואמץ אל תערץ ואל תחת כי עמך ידוה אלהיך בכל אשר תלך: י ויצו יהושע את שטרי העם לאמר: יא עברו בקרב המחנה וצו את העם לאמר הכינו לכם צדה כי בעוד שלשת ימים אתם עברים את הירדן הזה לבוא לרשת את הארץ אשר ידוה אלהיכם נתן לכם לרשתה: יב ולר אובנל ולגדי ולחצי שבת המנשה אמר יהושע לאמר: יג וזכר את הדבר אשר צוה אתכם משה עבד ידוה לאמר ידוה אלהיכם מגיח לכם ונתן לכם את הארץ הזאת: יד נשיכם טפכם ומקניכם ישבו בארץ אשר נתן לכם משה בעבר הירדן ואתם תעברו חמושים לפני אחיכם כל גבורי החיל ועזרתם אותם: טו עד אשר יגית ידוה לאלהיכם ככם וירשו גם חמה את הארץ אשר ידוה אלהיכם נתן להם ושבתם לארץ ירשתכם וירשתם אותה אשר נתן לכם משה עבד ידוה בעבר הירדן מזרח השמש: טז ויענו את יהושע לאמר כל אשר צויתנו נעשה ואל כל אשר תשלחנו נלך: יז בכל אשר שמענו אל משה בן נשבע אלהיך רק יהיה ידוה אלהיך עמך כאשר היה עם משה: יח כל איש אשר ימרה את פיד ולא ישמע את דברך לכל אשר תצונו יומת רק חנק ואמץ:

אחר קריאת פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום והפטרה, ומזמור ה' מלך גאות לבש או מזמור שיר ליום השבת וה' מלך יצל"ח דברו משנה והלכה מסדר טהרות שהוא נגד היסוד בחינת היום

Mishnah Nega'im, chapter 10

משנה נגעים פרק י

א הנתקים מטמאין בשני שבועות, ובשני סימנים

בנו עובדיה מברטנורא

א הנתקים. נגעים שבראש או בזקן, קרויין נתקים. על שם שהשער ניתק ונופל ונושר מחמת הנגע והנתקים אין

in the head or beard which cause baldness, see Leviticus 13:29-37] become unclean for two weeks [during which the victim is quarantined, and is thereby unclean, even though no further sign of uncleanness has appeared] and by two signs [he is pronounced definite unclean, either at the first or second inspection], namely, by golden-yellow thin [dak] hair or by a spreading. “By golden-yellow thin hair;” means afflicted so, that it is short; the opinion of Rabbi Akiva. Rabbi Yochanan ben Nuri says, Even though it is long [dak referring only to sparseness]. Rabbi Yochanan ben Nuri argued, What is the

meaning of the expression when people say, “This stick is thin,” or “This reed is thin?” Does “thin” imply that it is stunted [in thickness] and [also] short, or stunted and long? [The answer: the latter also is included in the definition of the term.] Rabbi Akiva replied, Before we learn from the reed, let us learn from the hair: [If someone says,] “So-and-so's hair is thin,” “thin” means that it is stunted [in thickness] and [also] short, and not that it is stunted and long. (2) Golden-yellow thin hair [i.e., a minimum of two golden-yellow hairs] causes uncleanness, whether it is clustered together [in one place] or dispersed, whether it is in the center [of the *netek*] or not, or whether it came after the *netek*-scall [appeared] or before; the opinion of Rabbi Yehudah. Rabbi Shimon says, It causes uncleanness only when it came after the *netek*-scall. Rabbi Shimon argued, This is a logical inference: if white hair [in a leprosy sign, in normal skin], against which other hair provides no protection [even the presence of black hair does not nullify the effect of the two white hairs, and is a sign of uncleanness], causes uncleanness only when it comes after the bright spot, how much more so, should golden-yellow thin hair, against which other hair does provide protection [two black hairs in a *netek*-scall nullify the effect of the golden-yellow hair], cause uncleanness, only when it comes after the *netek*-scall. Rabbi Yehudah replied, Wherever it was necessary to say, “If it comes after,” Scripture says, “If it comes after,” but the *netek*-scall,

רבנו עובדיה מברטנורא

מיטמאין בארבעה מראות כנגע שבמקום בשר, אלא מיטמאים בכל מראות: **בשער צהוב**. דומה לתבנית זהב: דק **לקוי קצר**. מה שאמרה תורה ובו שער צהוב דק, משמעותו לקוי קצר: **אפילו ארוך**. שאין משמעו דק אלא ריקי: **מה הלשון אומרים**. מלשון בני אדם אתה למד, כשאומרים קנה זה דק, מה משמעו, בין לקוי קצר בין לקוי ארוך. ואית ספרים דגרסי, ולא לקוי ארוך, בתמיחה, כלומר שמא לקוי קצר ולא לקוי ארוך: **נלמד מן השער**. דרך בני אדם כשאומרים על השער שהוא דק, על הלקוי קצר אומרים, ולא על הלקוי הארוך. והלכה כרבי עקיבא: **ב מוכנס**. שתי שערות במקום אחד: **מפוזר**. אחת במזרח הנגע ואחת במערבו: **מבוצר**. שהשער באמצע הנתק, כמבצר שהוא באמצע העיר: **הפוך**. שנהפך השער לצהוב מחמת הנתק כגון שהנתק קדם לשער [וצהוב]: **שאינו הפוך**. שקדם שער צהוב לנתק: **שאיין שער אחר מציל מידו**. שאם יש בנגע שתי שערות לבנות, אפילו מלא שערות שחורות אינן מצילות על השתי שערות לבנות שלא יטמאו. אבל שער צהוב, אם יש עמו שתי שערות שחורות אינו מטמא. והלכה כרבי

בשער צהוב דק ובפשיון. בשער צהוב דק, לקוי קצר, דברי רבי עקיבא. רבי יוחנן בן נורי אומר, אפילו ארוך. אומר רבי יוחנן בן נורי, מה הלשון אומרים, דק מקל זה, דק קנה זה, דק לקוי קצר, או דק לקוי ארוך. אומר לו רבי עקיבא, עד שאנו למדים מן הקנה, נלמד מן השער. דק שערו של פלוני, דק לקוי קצר, לא דק לקוי ארוך: **ב שער צהוב דק מטמא מכנס, ומפוזר, מבוצר, ושלא מבוצר, הפוך, ושלא הפוך, דברי רבי יהודה**. רבי שמעון אומר, אינו מטמא אלא הפוך. אומר רבי שמעון, ודין הוא, מה אם שער לבן שאין שער אחר מציל מידו, אינו מטמא אלא הפוך. שער צהוב דק ששער אחר מציל מידו, אינו דין שלא יטמא אלא הפוך. רבי יהודה אומר, כל מקום שצריך לומר

since regarding it Scripture says, “And it did not have golden-yellow hair,” (Leviticus 13:32) it therefore causes uncleanness, whether it came before or after [the *netek*-scall]. (3) The growth [of two black hairs in a *netek*-scall] provides protection against golden-yellow hair and against a spreading [if, e.g., the *netek*-scall was declared unclean on account of any of these signs, and then black hair had grown, the person becomes clean] whether it was clustered together or dispersed, whether it is in the center [of the *netek*] or not, and that which

is left [of the black hair, present before the *netek*-scall appeared] provides protection against golden-yellow hair and against a spreading, whether it is clustered together or dispersed, but [only] when in the center [of the *netek*-scall], however, it provides no protection when it is at the side [of the *netek*-scall] unless it is distant from the standing hair [i.e., the healthy hair outside the *netek*-scall] by a space of two hairs [e.g., he has a *netek*-scall on his head and healthy hair surrounds it (see Mishnah 5), two black hairs remained; if they are distant from the healthy hair which surrounds the *netek*-scall a distance of an area of two hairs, then the black hairs are considered as being in the center of the *netek*-scall, and provide protection from uncleanness]. If one hair [before the *netek*-scall appeared], was golden-yellow [and did not cause uncleanness] and the other black, or if one was golden-yellow and the other white, they provide no protection. (4) Golden-yellow hair that preceded a *netek*-scall is clean. Rabbi Yehudah rules that it is unclean. Rabbi Eliezer ben Yaakov says, [explaining the opinion of the First Tanna, that it is clean, i.e.,] It neither causes uncleanness nor provides protection. Rabbi Shimon says, [explaining the opinion of the First Tanna that it is clean, i.e.,] Any hair-growth in a *netek*-scall that is not a sign of

רבנו עובדיה מברטנורא

יהודה: **ג הצומח מציל**. שער שחור שצמח בנתק, מציל מיד שער צהוב ומיד פשיון. שאם הוחלט בשער צהוב או בפשיון, וצמחו בו שתי שערות שחורות, טהור: **בין מכונס**. דשתיקו במקום אחד: **בין מפוזר**. אחת למורח הנגע ואחת למערבו: **והמשואר**. שקדמו שתי שערות שחורות הללו לנתק, כגון שכשניתק שער ראשו או זקנו כגריס נשאר בתוך הנתק שתי שערות שחורות: **ומבוצר**. אם הן מבוצרות באמצע הנתק, מצילות. אבל אם עומדות מן הצד אין מצילות: **עד שיהא רחוק מן הקמה**. עד שיהו שתי שערות הללו רחוקות מן השערות המקיפות את הנתק כשיעור שתי שערות. והשערת שסביב הנתק הן קרויין קמה. וכששערות הללו רחוקות מן הקמה מקום שתי שערות, נחשבות כמבוצרות בתוך הנגע: **אחת צהובה ואחת שחורה**. בצהובה שקדמה לנתק דלא הויא סימן טומאה, אצטריך ליה למימר דאין מצטרפת עם השחורה להציל מיד שער צהוב ומיד הפשיון. וסתם מנתיחין כר' אליעזר בן יעקב דאמר בסמוך לקמן דשער צהוב שקדם לנתק לא מטמא ולא מציל: **ד ר' יהודה מטמא**. כדתנן לעיל דר' יהודה מטמא הפוך ולא הפוך **ר' אליעזר בן יעקב אומר לא מטמא ולא מציל**. ר' אליעזר בן יעקב ור' שמעון לפרושי מלתא דתנא קמא דאמר טהור קאתו, ר' אליעזר בן יעקב סבר, טהור דאמר תנא קמא לומר שאינו מטמא אבל אינו מציל. ור' שמעון סבר, טהור

הפוך, אומר הפוך. אכל הנתק שנגמר בו (ויקרא יג), לא היה בו שער צהוב, מטמא הפוך ושלא הפוך: **ג הצומח מציל מיד השער צהוב ומיד הפשיון, מכנס, ומפוזר, מבוצר, ושלא מבוצר**. והמשואר מציל מיד שער צהוב ומיד הפשיון, מכנס, ומפוזר, ומבוצר. ואינו מציל מן הצד, עד שיהא רחוק מן הקמה מקום שתי שערות. אחת צהובה ואחת שחורה, אחת צהובה ואחת לבנה, אינן מצילות: **ד שער צהוב שקדם את הנתק, טהור**. רבי יהודה מטמא. רבי אליעזר בן יעקב אומר, לא מטמא ולא מציל. רבי שמעון אומר, כל שאינו סימן טמאה בנתק, הרי הוא סימן טהרה בנתק:

uncleanness, is a sign of cleanness in the *netek*-scall. (5) How is the [person with a] *netek*-scall shaved [see Leviticus 13:33]? The space outside it, is shaved, while next to it, two hairs are left [surrounding the *netek*-scall, thereby forming a circle of two hairs around it] so that it will be noticeable if it spreads. If it was declared unclean on account of golden-yellow hair, and then the golden-yellow hair disappeared and other golden-yellow hair sprouted, and also, if there was a spreading

[after the golden-yellow hair disappeared, although no other golden-yellow hair has reappeared], irrespective of whether the declaration [of uncleanness, on account of the golden-yellow hair] took place at the beginning [when the priest first inspected the *netek*-scall], at the end of the first week, at the end of the second week, or after the release from uncleanness, the person remains as he was before [i.e., unclean]. If the person was declared unclean on account of a spreading, and the spreading disappeared and then reappeared, and also, if there was golden-yellow hair [after the spreading had disappeared, and no other spreading reappeared], irrespective of whether the declaration took place at the beginning, at the end of the first week, at the end of the second week, or after the release from uncleanness, the person remains as he was before [i.e., unclean]. (6) If there were two *netek*-scalls [each the size of a split bean] side by side, and a line of [normal] hair intervened between them: if a gap appeared [in the line of hair] in one place, the person is unclean [since the *netek*-scall has spread], but if it appeared in two places he is clean [because black hair is now surrounded by the *netek*-scall and provides protection]. How big must the gap

רבנו עובדיה מברטנורא

ומציל קאמר. ולעיל פסקינן דהלכה כר' יהודה: **ה** כיצד מגלחין את הנתק. בסוף שבוע ראשון (להסגרו) שלא פשה ולא נולד בו שער צהוב כתיב והתגלח: **היה מגלח חוצה לו**. מגלח סביב לנתק, ומניח שתי שערות, דכתיב (ויקרא יג) ואת הנתק לא יגלח, וכי מה יש בו, והלא כבר ניתק השער ונפל, אלא סמוך לנתק לא יגלח, שמשׁייר סביב לנתק שתי שערות מכל צד, נמצא הנתק מוקף שערות כעטרה: **החליטו בשער צהוב**. ואחר שהוחלט בו הלך שער צהוב ואחרי כן חזר: **וכן בפשיון**. שלא חזר שער צהוב אלא שפשה. בין כך ובין כך הרי הוא מוחלט כמו שהיה: **בתחלה בסוף שבוע ראשון**. כלומר, דין זה שאמרנו נוהג בין שהחליטו בשער צהוב בתחלה כשהובא אל הכהן, בין שהחליטו בשער צהוב בסוף שבוע ראשון, או בסוף שבוע שני, או לאחר הפטור כגון שעמד בעיניו שני שבועות ופטרו ולאחר הפטור נולד שער צהוב והחליטו. ובכולהו הלך שער צהוב וחזר. או שלא חזר אלא שפשה הנתק. הרי הוא כמו שהיה: **החליטו בפשיון**. כמו שמפרש בהחליטו בשער צהוב כך יש לפרש החליטו בפשיון. והכא בפשיון לא גרסינן בתחילה, שאין הפשיון מטמא אלא אחר הסגר: **ו שני נתקים זה בצד זה**: שיש בכל אחד כגריס הקלקי, דבנתקים נמי בעיני כגריס, דכתיב נגע הנתק, הקיש נגע לנתק, מזה הנגע בכגריס, אף נתק בכגריס. ואם שני הנתקים מונחים זה אצל זה ויש שיטת שער מפסקת בין שני הנתקים וחולקת אותם לשנים כמחיצה המפסקת: **נפרץ**. שער של אותה השיטה: **ממקום אחד**. בסוף שבוע ראשון של הסגר או בסוף שבוע שני או לאחר הפטור: **טמא**. שהרי פשה הנתק: **משני מקומות**. שאותה שיטה נפרצה למטה ולמעלה ונשאר ממותה שיטה שתי שערות באמצע: **טהור**. דמבוצרות ניגהו

ה כיצד מגלחין את הנתק, מגלח חוצה לו ומניח שתי שערות סמוך לו, כדי שיהא נכר אם פשה. החליטו בשער צהוב, הלך שער צהוב וחזר שער צהוב, וכן בפשיון, בתחלה, בסוף שבוע ראשון, בסוף שבוע שני, לאחר הפטור, הרי הוא כמות שהיה. החליטו בפשיון, הלך הפשיון וחזר הפשיון. וכן בשער צהוב, בסוף שבוע ראשון, בסוף שבוע שני, לאחר הפטור, הרי הוא כמו שהיה: **ו שני נתקים זה בצד זה ושטה שלשער מפסקת ביניהם**, נפרץ ממקום אחד, טמא. משני מקומות, טהור. כמה תהא הפרצה, מקום שתי

[in each place] be [to provide protection]? The space of two hairs. If there was a gap in one place, even if it is as big as a split bean, the person is unclean [because the black hair is not surrounded]. (7) If there were two *netek*-scalls, one within the other, and a line of normal hair intervened between them, if [during the week it was quarantined] there appeared a gap in one place, the inner one is unclean [since it spread

and the black hair growing at its sides is not surrounded. The outer *netek*-scall, however, remains clean, since black hair is left and is within the outer *netek*-scall it provides protection — see Mishnah 3], but if in two places it is clean [because both *netek*-scalls are regarded as having merged into one, the surrounded hair now provides protection to both]. How big must the gap [in each place] be [to be capable of providing protection]? The space of two hairs. If there was a gap in one place the size of a split bean [a gap that causes the two *netek*-scalls to be regarded as one], the person is clean [even if it is only in one place, since it is now surrounded by the *netek*-scall]. (8) A person who has a *netek*-scall with golden-yellow hair within it, is unclean [since golden-yellow hair always is a sign of uncleanness]. If subsequently black hair grew in it, he is clean; even if the black hair disappeared again [and only the golden-yellow hair remains], he remains clean. Rabbi Shimon ben Yehudah says in the name of Rabbi Shimon, Any *netek*-scall that has once been declared clean can never again be unclean [even though there subsequently

שְׁעָרוֹת. נִפְרָץ מִמָּקוֹם אֶחָד כְּגָרִיס, טָמֵא: ז' שְׁנֵי נִתְקִין זֶה לְפָנִים מִזֶּה, וְשִׁטָּה שֶׁל שֵׁעַר מִפְּסַקְתָּ בֵּינֵיהֶם, נִפְרָץ מִמָּקוֹם אֶחָד, טָמֵא. מִשְׁנֵי מְקוֹמוֹת, טָהוֹר. כִּמְהָ תֵּהָא תְּהָא הַפְּרָצָה, מְקוֹם שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת. נִפְרָץ מִמָּקוֹם אֶחָד כְּגָרִיס, טָהוֹר: ח' מִי שֶׁהָיָה בּוֹ נֶתֶק וּבוֹ שֵׁעַר צָהָב, טָמֵא. נוֹלַד לוֹ שֵׁעַר שְׁחוֹר, טָהוֹר. אִף עַל פִּי שְׁהַלֵּךְ לוֹ שֵׁעַר שְׁחוֹר, טָהוֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה, אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל נֶתֶק שֶׁטָהַר שְׁעָה אַחַת,

בְּנֵי עוֹבְדֵי מְבִרְטָנוֹרָא

ומצילות: **כמה תהא הפרצה.** אם בשני מקומות נפרצו, הוי שיעור הפרצה מקום שתי שערות, דבהכי חשיבי השערות שבאמצע מבוצרות: **ואם במקום אחד נפרץ טמא.** אפילו נפרץ כגריס, טמא, שאין שער שחור מבוצר וכנוס בתוך הנגע, כיון דלא נפרץ בשני מקומות: **ז' זה לפנים מזה.** כגון נתק כגריס הקלקי מרובע, ושיטה של שער מקיפו סביב, וחוצץ לאותה שיטה מקיף נתק כגריס כל סביבותיה, דהיינו רצועה של נתק ברוחב כעדשה מקפת את השיטה של שער, שזהו שיעור הנתק המקיף השערות המבוצרות: **נפרץ ממקום אחד טמא.** הפנימי. שהרי שער שחור בצדו ואינו מבוצר לתוכו. אבל החיצון טהור, דהא שתי שערות שחורות מבוצרות לתוכו: **משני מקומות, טהור** הפנימי וכל שכן החיצון, שנעשו שניהם נתק ובתוכן שתי שערות שחורות מבוצרות: **כמה תהא הפרצה.** משני מקומות והיא טהור, מקום שתי שערות: **נפרץ במקום אחד כגריס טהור.** והא דאמרן נפרץ במקום אחד טמא, היינו בפחות מכגריס אבל מאחר דנפרצה כגריס, אפילו ממקום אחד נעשו שני הנתקים אחד, ושערות הנשארות הרי הן מבוצרות: **ח' ובו שער צהוב טמא.** שער צהוב מטמא בין בתחילה בין בסוף שבוע ראשון בין בסוף שבוע שני בין לאחר הפטור: **נולד בו שער שחור טהור.** אי בצמח לאחר הנתק, אע"פ שאינן מבוצרות. ואי במשואר, דוקא במבוצר, דרוחק מקמת הראש מקום שתי שערות כדאמרן: **אע"פ שהלך לו שער שחור טהור.** דכיון דנטהר הצהוב, תו לא מטמא אע"פ שנשר השחור. אבל אם החליטו בפשיון, ובא השחור וטהר הפשיון ואחרי כן הלך השחור, חוזר הפשיון ומטמא. או שפשה וכנס חוזר ופשה, לא אמרינן כיון דנטהר הנתק לא מטמא: **כל נתק שטהר שעה אחת.** בין שהחליטו בפשיון וכנס, או שבא שער שחור וטיהרו, בין החליטו בשער צהוב ובא שער שחור וטיהרו ואחרי כן הלך השחור, או מה שכנס חזר וניתק, שוב אין לנתק זה טומאה לעולם, אף על גב דקיימו סימני טומאה שלו כגון שער צהוב ופשיון. ולא מיבעיא בהני דכבר טהרו בשער שחור, אלא אפילו פשה אחר שהלך השחור או נולד בו שער צהוב אחר, כיון דטהר הנתק

was a spreading, or other golden-yellow hair sprouted]. Rabbi Shimon says, Any golden-yellow hair that has once been declared clean can never again be unclean [it is unclean, however, where other golden-yellow hair grew or a new spreading appeared after the black hair disappeared]. (9) If a person had a *netek*-scall the size of a split bean and it spread [after it had been declared unclean because of one of the signs of uncleanness] over all his head [or beard] he becomes clean [baldness over his entire head, is as a bright spot that breaks out and covers all one's skin]. The head and the beard are not interdependent [i.e., if the *netek*-scall (i.e., baldness) spread all over one, and not over the other, the person is nevertheless clean]; the opinion of Rabbi Yehudah. Rabbi Shimon says, They are interdependent. Rabbi Shimon argued, Is this not a logical inference: if the skin of the face and the skin of the body, between which something [the hair on the chin] intervenes, [however, the area of the face upon which no hair grows and the rest of the body] are nevertheless interdependent [in the case of a bright spot covering one's entire skin], how much more so, that the head and the beard, between which nothing intervenes, should be interdependent? The head and the beard [regarding *netek*-scalls] cannot be combined [a *netek*-scall on the former cannot be combined with a *netek*-scall on the latter to form the prescribed size if either is less than the minimum size], nor is a spreading [of a *netek*-scall] from one to the other effective [to cause uncleanness]. What exactly counts as the beard? The hair from the joint of the [upper] jaw to the thyroid cartilage [i.e., the Adams Apple]. (10) Scalp baldness or forehead baldness (see Leviticus 13:40) may

אֵין לוֹ טְמֵאָה לְעוֹלָם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כָּל שֵׁעַר צְהוֹב שֶׁטֹּהַר שָׂעָה אַחַת, אֵין לוֹ טְמֵאָה לְעוֹלָם: ט מִי שֶׁהָיָה בוֹ נֶתֶק כְּגָרִים, וְנִתְקַם כָּל רֹאשׁוֹ, טְהוֹר. הָרֹאשׁ וְהַזְּקָן אֵין מְעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, מְעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְדִין הוּא, מָה אִם עוֹר הַפְּנִים יְעוֹר הַבֶּשֶׂר שֵׁשׁ דָּבָר אַחַר מִפְּסִיק בֵּינֵיהֶם, מְעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה. הָרֹאשׁ וְהַזְּקָן שְׂאִין דָּבָר אַחַר מִפְּסִיק בֵּינֵיהֶם, אֵינוּ דִין שִׁיעָכְבוּ זֶה אֶת זֶה. הָרֹאשׁ וְהַזְּקָן אֵין מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה, וְאֵין פּוֹשִׁין מִזֶּה לְזֶה. אֵיזָה הוּא זְקָן, מִן הַפֶּרֶק שֶׁל לְחֵי עַד פִּיקָה שֶׁל גְּרֵגְרַת: י הַקְּרַחַת וְהַגְּבַחַת מִשְׁמָאוֹת בְּשָׁנֵי שְׁבוּעוֹת,

רַבֵּנוּ עוֹבְדֵי מִבְּרִטְנוֹרָא

כבר שוב אין לו טומאה: ר' שמעון אומר כל שער צהוב שטהר שעה אחת. כגון האי דהוה קאי בשעה שבא השחור, אין לו טומאה לעולם. אבל אם אחר שהלך השחור נולד בנתק שער צהוב אחר או פשה אחרי כן, טמא דכל נתק שטהר לא אמרינן. והלכה כתנא קמא: ט וניתק כל ראשו. שפרא הנתק בכל הראש. בין שהוחלט בשער צהוב בין שהוחלט בפשיון: טהור. דבכולהו פריחה מטהרת. ומנין שהפריחה מטהרת בראש, דכתיב (ויקרא יג) ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא בוקן מנין, תלמוד לומר ואיש, לרבות את הזקן והבא כולו נתק בתחלה אינו טהור, כשם שהבא כולו לבן בתחלה אינו טהור בבהרת: אין מעכבין זה את זה. אם יהיה בראש נתק כגרים ואחר כך ניתק כל הראש אע"פ שלא ניתק הזקן, טהור. וכן כשפרח בוקן ולא פרח בראש, טהור, דאין מעכבין זה על זה, דכל שראוי ליטמא בנגע הבהרת מעכב פריחת הבהרת: אין מצטרפין זה עם זה. במקום שהראש והזקן מתחברים זה עם זה, אם נולד חצי גריס בזה וחצי גריס בזה, אין מצטרפין: ואין פושין מזה לזה. דאם יש נתק כגרים בראש סמוך לזקן, ולסוף שבוע ראשון או לסוף שבוע שני או לאחר הפטור פשה בוקן, לא חשיב פשיון: מן הפרק של לחי. העליון. מותר חוט מאוץ לאוץ, כל שמן החוט ולמעלה זהו הראש, וכל שמן החוט ולמטה זה הזקן: פיקה של גרגרת. ראש השיפוי כובע והבשר המקיף בשיפוי כובע מחוץ, קרוי פיקה: י הקרחת והגבחת. שתידון בראש אלא שמשפיע קדקוד ולאחוריו קרוי קרחת, משפיע קדקוד כלפי פניו קרוי גבחת, כדתנן בסמוך. ואינם כנתקים, שהנתק חוזר ומגדל שער, והקרחת והגבחת אינן חוזרין ומגדלין שער: מיטמאות בשני שבועות. דכתיב (ויקרא יג) כמראה צרעת עור בשר, מה

become unclean [if they have a bright spot of one of the four colors — Nega'im 1:1] for two weeks and by two signs, namely, by renewed flesh or by a spreading. What constitutes baldness? If a person had eaten *neshem* [a drug that causes the hair to fall out], or smeared himself with *neshem*, or had a wound from which hair can no longer grow. What is the extent of scalp baldness? From the crown

sloping backwards to the [level of the neck opposite the] protruding cartilage of the neck. What is the extent of forehead baldness? From the crown sloping forwards to the region facing the hair above [excluding the eyebrows]. Scalp baldness and forehead baldness cannot be combined [to constitute the prescribed minimum], nor is a spreading from one to the other effective [to cause uncleanness]. Rabbi Yehudah says, If there is hair between them they cannot be combined [to constitute the prescribed minimum], but if there is none, then do they combine.

רבנו עובדיה מברטנורא

עור בשר בשני שבועות, אף כאן בשני שבועות: **במחיה ובפשיון**. דכתיב (שם) צרעת פורחת היא בקרחתו. צרעת, מלמד שמטמאה במחיה. פורחת, מלמד שמטמאה בפשיון. היא, מלמד שאינה מיטמאה בשער לבן **נשם**. סם שהאוכלו אינו מגדל שער, והסך בו אינו מגדל שער: **מכה שאינה ראויה לגדל שער**. כגון מכה גדולה שהבשר נעשה צלקת: **פיקה של צואר**. היא חוליא הראשונה של צואר: **ואין פושות מזו לזו**. מקרחת לגבחת ומגבחת לקרחת: **אם יש שער**. מפסיק ביניהן בין קרחת לגבחת. ואין הלכה כר' יהודה:

בשני סימנים במחיה ובפשיון. איזו היא קרחת, אכל נשם, סך נשם, מכה שאינה ראויה לגדל שער. איזו היא קרחת, מן הקדקד השופע לאחוריו עד פיקה של צואר. איזו היא גבחת, מן הקדקד השופע לפניו עד כנגד שער מלמעלה. הקרחת והגבחת אינן מצטרפות זו עם זו, ואינן פושות מזו לזו. רבי יהודה אומר, אם יש שער ביניהן, אינן מצטרפות. ואם לאו, הרי אלו מצטרפות:

and one day old. Now, all is well according to Rabbi Yochanan, for just as there is a Tanna [in the above Beraita] who holds [as is shown by his ruling, “and even one of the age of two years and one day”] that one day of a year is counted as a year, so too, there is also a Tanna who [differs slightly and] holds that thirty days of a year are counted as a full year; but according to Rabbi Yannai [who holds that even Rabbi Meir does not regard the part of the third year as a full year], does not this present a difficulty? [Response:] This remains a difficulty.

בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן כִּי הֵיכִי דְאִיכָא תַנָּא דְקָאֵמַר יוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה חָשׁוּב שָׁנָה. הֲכָא נִמְי אִיכָא תַנָּא דְאָמַר שְׁלִשִׁים יוֹם בְּשָׁנָה חָשׁוּבִין שָׁנָה. אֶלָּא לְרַבִּי יַנָּאי קָשְׁיָא קָשְׁיָא:

זוהר אמור דף צד עב

בְּהַאי יוֹמָא תַלְתָּ סְעוּדָתָן בְּעֵינָא בְּנֵי מַלְכָּא לְזַמְנָא וְלִסְדְרָא פְתוּרֵי בְּנֵין יִקְרָא דְמַלְכָּא כְּמָה דְאִוּקִימָנָא וְכַד אֲנֻדְמֵן בֵּיהּ חֲנָא אוּ זְמָנָא לֹא יִסְדֵּר בְּרֵי נֶשׁ תְּרֵי פְתוּרֵי בְּכָל סְעוּדָתָא חַד לְשַׁבְּתָא וְחַד לְאוּשְׁפִיזָא בְּגִין דְּכִתִּיב (שְׁמוּאֵל ב ט) עַל שְׁלַחַן הַמִּלֶּךְ תִּמְיֵד הוּא אוֹכֵל סְפּוּקָא הוּא בְּפִתּוּרָא דְמַלְכָּא לְהוּוּא אוּשְׁפִיזָא דְמִתִּיא לִיהּ וְעַל דָּא בְּעֵי בְּרֵי נֶשׁ לְסְדוּרֵי פְתוּרָא שְׁלִימָא לְמַלְכָּא וְהוּא יְהִיב מְנִיָּה לְאוּשְׁפִיזָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר סְעוּדָתָא תְּלִיתָאָה דְשַׁבְּתָא כַּד אֶעְרַע בֵּיהּ אוּשְׁפִיזָא שְׁבָקִין לִיהּ אוּ לֹא שְׁבָקִין לִיהּ אִי לֹא שְׁבָקִין לִיהּ אֲשַׁתְּכַח אוּשְׁפִיזָא דְחֵינָא מִפְתּוּרָא דְמַלְכָּא. אִי שְׁבָקִין לִיהּ אֲשַׁתְּכַח פְּגִימוּ בְּסְעוּדָתָא דְמַלְכָּא. אָמַר לִיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבוּי לְמַלְכָּא דְאֶעְרַע בֵּיהּ אוּשְׁפִיזָא וְנִטִּיל מִיכְלָא מִקַּמֵּיהּ וְסִלְקָא לְאוּשְׁפִיזָא אֲשַׁתְּכַח אַף עַל גַּב דְּמַלְכָּא לֹא אָכַל עֲמִיהּ מִמִּיכְלָא דְמַלְכָּא קָא אָבִיל וְמַלְכָּא יְהִיב לִיהּ לְמִיכְלָא וְכָל דָּא בְּגִין דְּהוּא אוּשְׁפִיזָא דְמַלְכָּא. וּבְבֵי רַב הַמְּנֹנָא סָבָא לֹא חִישִׁי לְאוּשְׁפִיזָא בְּשַׁעֲתָא דָּא וְלִבְתֵּר מִסְדְּרֵי פְתוּרָא לְאוּשְׁפִיזָא. בְּהַאי יוֹמָא מְלוּלָא אָסִיר הָדָא הוּא דְכִתִּיב (יִשְׁעִיָּה נח) מִמְּצוּא חֲפָצָךְ וְדַבֵּר דְּבַר וְתֵנּן חֲפָצְךָ כְּתִיב בְּגִין דְּהַאי יוֹמָא כָּל מְהֵימְנוּתָא אֲתִקְשֵׁר בֵּיהּ:

Yosef Le-Chok

Ethical Teaching:

Sha'arei Teshuvah, Page 37

Concerning the complainer. Shlomoh, peace be upon him, said, “The words of the complainer are like blows, and they go down to the innermost chambers of the belly.” (Proverbs 18:8) The definition of a complainer, is a person whose habit is to whine and rant and constantly find fault with his friend, about his actions and his words, even if his friend has behaved towards him with all innocence and has not wronged him in any way. Yet he judges everything negatively rather than positively, and regards every accidental sin as deliberate. He sees himself as being wronged and injured, and as though

יוסף לחוק

מוזר

שערי תשובה לרבינו יונה דף לו עג

נִרְגָן אָמַר שְׁלֹמֹה עַל־יוֹט הַשְּׁלוֹם (מְשִׁלִּי יח) דְּבָרֵי נִרְגָן כְּמַתְּלַהֲמִים וְהֵם יִרְדוּ חֲדָרֵי בֶטֶן. פִּירוּשׁ הַנִּרְגָן הוּא הָאִישׁ אֲשֶׁר דָּרְבּוֹ וְחוּקוֹ לְהִתְאוּנֵן וְלְהִתְרַעַם וְיִמְצֵא תְלוּנוֹת עַל חֲבִירוֹ תִּמְיֵד עַל מַעֲשָׂיו וְעַל דְּבָרָיו וְאִף עַל פִּי שְׁחִבִירוֹ בְּתוֹמּוֹ הִתְהַלֵּךְ עִמּוֹ וְלֹא זָד עָלָיו בְּדָבָר וְיִדוֹן כָּל דְּבָר לְחוּבָה וְלֹא לְזִכּוֹת וְכָל שְׂגָגָה יִשִּׁים לְזִדּוֹן וְהִנֵּה יִתֵּן

his fellow has sinned grievously against him, when he is the one actually causing the injury since his words go down to the innermost chambers of the belly. For if someone complains about someone else when he has, in fact, not touched him and has done only good to him, this is like a deadly sword in the heart. He is like one who shoots bolts of fire that shoot down to the innermost chambers of the belly. The word *kimitlahamim* [are like blows] is like *mit'halmim*, in the same way [i.e., the inversion of the letters] as *simlah* and *salmah* [both of which mean "garment"]. This is similar in meaning to the verse "They struck me [*halamuni*] but I did not know it." (Proverbs 23:35) It is as though the verse said, "The words of the complainer are *kimit'halem*." The verse uses the word *mitlahamim* in the plural because "the complainer" here includes all complainers. Similarly we find, "sacred flesh [pl.] has passed from you" (Jeremiah 11:15) and "and they [pl.] will bring forth salvation." (Isaiah 45:8) King Shlomoh, peace be upon him, also said, "A complainer separates a friend." (Proverbs 16:28) That is, he will separate his friends and companions from himself because they cannot bear his company. Our Rabbis said, "Do not complain much, so that you will not come to sin." Often the complainer is ungrateful. He even considers the good done to him to be evil, and returns evil for good. As it says, "If one returns evil for good, evil will not depart from his house." (ibid., 17:13) Sometimes he thinks that the kindness of God, may He be blessed, is vengeance and punishment. This idea is expressed by the verse "And you murmured in your tents and said, 'Because the Lord hated us, He brought us out from the land of Egypt'." (Deuteronomy 1:27) Therefore, distance yourself from the path of complainers, for they have made their paths crooked. Whoever follows this path will not know peace. Teach your tongue to judge others favorably, and let righteousness be the girdle of your loins.

Practical Law:

Rambam, Laws of the Sabbath, Chapter 10

(1) If one sends out dogs so that they will catch

עֲצָמוֹ בְּמוֹ עֲשׂוֹק וְהַלּוֹם וּכְבֹדָה חֲטָאת חֲבִירוֹ עָלָיו וְהוּא הַמַּכֵּה וְהַהוֹלֵם כִּי דִבְרֵי יוֹרְדִים חֲדָרֵי בֶטֶן. כִּי מִי שֶׁלִּין תְּלוּנוֹת עַל חֲבִירוֹ כְּאִשֶּׁר לֹא נִגְעוּ וְכְאִשֶּׁר עָשָׂה עִמוֹ רַק טוֹב זֶה סַעַר מִתְעוֹלָל עַל הַלֵּב. וְהִנֵּה הוּא כְּיוֹרָה זִיקִים יוֹרְדִים חֲדָרֵי בֶטֶן. מֵלֵת כְּמִתְלַהֲמִים כְּמוֹ מִתְלַהֲמִים עַל דֶּרֶךְ שְׂמֵלָה שְׂלֵמָה מְלֻשׁוֹן (מִשְׁלֵי נ) הַלְמוֹנֵי בַל יִדְעֵתִי וְכֹאֲלוֹ אָמַר דְּבָרֵי נִרְגָן כְּמִתְלַהֲלֵם וְאָמְרוּ מִתְלַהֲמִים לְשׁוֹן רַבִּים. כִּי נִרְגָן כּוֹלֵל הַנִּרְגָּנִים (כְּמוֹ יִרְמִיָּה יא) וּבִשֶׁר קָדַשׁ יַעֲבְרוּ מִעֲלֵיָהּ (יִשְׁעִיָּה מדה) וַיִּפְרוּ יִשְׁעוֹ. עוֹד אָמַר (מִשְׁלֵי טו) שְׂלֵמָה הַמְלֵךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוֹף. רְצוֹנוֹ לומר כִּי יִפְרִיד מִעֲלָיו אוֹהֵב וְרִיעַ כִּי לֹא יוֹכְלִין שְׂאֵת חֲבֵרָתוֹ. וְאָמְרוּ רְבוּתֵינוּ אֵל תְּרַבָּה בְּתַרְעוּמוֹת שְׂלֵא תְבֹא לִידֵי חֲטָא. וּפְעָמִים רְבוּת הַנִּרְגָן כְּפּוּי טוֹבָה גַם יַחֲשָׁבָה לְרַעָה וַיִּשְׁיֵב לְרַעָה תַחַת טוֹבָה. וְנֹאמַר (שם יז) מְשִׁיב רַעָה תַחַת טוֹבָה וְגוֹמֵר וּפְעָמִים יַחֲשׁוּב עַל חֲסָדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי הֵם לְנֶקֶם וְשֵׁלֶם כְּעֵנִין שְׂנֵאמַר (דְּבָרִים יא) וְתִרְנְנוּ בְּאֵהֲלֵיכֶם וְתֵאמְרוּ בְּשִׁנְאָת ה' אוֹתָנוּ הוֹצִיאָנוּ וְגוֹמֵר עַל כֵּן הַתְּרַחֵק מִדֶּרֶךְ הַנִּרְגָּנִים כִּי נְתִיבוֹתֵיהֶם עֲקָשׁוּ לָהֶם כָּל דֹּרֶךְ בָּהּ לֹא יִדַּע שְׁלוֹם וְלָדוֹן לְכַף זְכוּת לְמַד לְשׁוֹנֵךְ. וְהִיא צְדָק אֲזוּר מִתְנִיף:

הלכה

הרמב"ם הלכות שבת פרק י

א המְשַׁלֵּחַ כְּלָבִים כְּפִי שִׁיצוּדוֹ צְבָאִים וְאִרְנָבִים

deer, rabbits, or the like, and the deer runs away from the dog, and he, himself, pursues the deer or stands in front of it and confuses it until the dog arrives and catches it, this is a subcategory of trapping, and he is liable [to punishment]. The same holds true of one who behaves similarly with birds. (2) If a deer enters a house and someone locks it in, he is liable. If two people lock it in, they are exempt. If one of them could not have locked it [on his own], and two people lock it, they are liable. If one person sits in the doorway but does not fill it [i.e., completely obstructing it], and a second person sits down and does obstruct it, the second one is liable. If the first one sits down and fills it, and the second one comes and sits beside him, even though the first one stands up and goes away, the first one is liable and the second one has done nothing. He is allowed to sit in his place until the evening and then take the deer. To what is this compared? Someone who locks his house in order to guard it with the result that a deer is confined inside it; he has done nothing. If a bird comes in under his garments, he may sit and keep it until darkness comes, and it is permitted. (3) If one catches an old, lame, sick, or young deer, he is exempt. If one takes a domesticated or wild animal or a bird from a trap, he is exempt. If one traps an animal or a bird that was in his domain, such as geese, chickens, or loft pigeons, he is exempt. If one traps something whose species it is not [customary to be] trapped, such as grasshoppers, wild bees, wasps, flies, fleas, and the like, he is exempt. (4) Creeping creatures that cause harm, such as snakes, scorpions, and the like, even if they do not kill, it is permitted to trap them on the Sabbath, since they bite, provided that his intention is to be saved from their bites. What should he do? He should turn a vessel over onto them or surround them, or tie them up in such a manner that they will not be able to cause any harm.

וכיִצא בהן וברח הצבי מפני הכלב והיה הוא רודף אחר הצבי או שעמד בפניו והבהילו עד שהגיע הכלב ותפשו הרי זה תולדת הצד וחיב וכן העושה בדרך זו בעופות: ב צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו חיב. נעלהו שנים פטורין. אם אין אחד יכול לנעל ונעלהו שנין חיבין. ישב אחד ומלאהו השני חיב. יצא הראשון ומלאהו ובא השני וישב בצדו אף על פי שעמד הראשון והלף לו. הראשון חיב והשני לא עשה כלום ומתן לו לישב במקומו עד הערב ולוקח הצבי. למה זה דומה לנועל ביתו לשמרו ונמצא צבי שמור בתוכו שלא עשה כלום. נכנסה לו צפור תחת כנפיו יושב ומשמרה עד שתחושף ומתן: ג הצד צבי זקן או חגר או חולה או קטן פטור. המפרק בהמה חיה ועוף מן המצודה פטור. הצד חיה ועוף שברשותו כגון איזין ותרנגולין ויוני (עליה) פטור. הצד דבר שאין במינו צדה כגון חגבים הגזין צרעין ויתושין ופרעושין וכיִצא באלו הרי זה פטור: ד רמשים המזיקין כגון נחשים ועקרבים וכיִצא בהן אף על פי שאינן ממיתין הואיל ונושכין מתן לצוד אותם בשבת והוא שיתבון להנצל מנשיכתן. כיצד הוא עושה כופה כלי עליהן או מקיף עליהן או קושרן כדי שלא יזיקו:

deer, rabbits, or the like, and the deer runs away from the dog, and he, himself, pursues the deer or stands in front of it and confuses it until the dog arrives and catches it, this is a subcategory of trapping, and he is liable [to punishment]. The same holds true of one who behaves similarly with birds. (2) If a deer enters a house and someone locks it in, he is liable. If two people lock it in, they are exempt. If one of them could not have locked it [on his own], and two people lock it, they are liable. If one person sits in the doorway but does not fill it [i.e., completely block it], and a second person sits down and fills it, the second one is liable. If the first one sits down and fills it, and the second one comes and sits beside him, even though the first one stands up and goes away, the first one is liable and the second one has done nothing. He is allowed to sit in his place until the evening and then take the deer. To what is this compared? Someone who locks his house in order to guard it with the result that a deer is confined inside it; he has done nothing. If a bird comes in under his garments, he may sit and keep it until darkness comes, and it is permitted. (3) If one catches an old, lame, sick, or young deer, he is exempt. If one takes a domesticated or wild animal or a bird from a net, he is exempt. If one traps an animal or a bird that was in his domain, such as geese, chickens, or loft pigeons, he is exempt. If one traps something whose species it is not [customary to be] trapped, such as grasshoppers, wild bees, wasps, flies, fleas, and the like, he is exempt. (4) Creeping creatures that cause harm, such as snakes, scorpions, and the like, even if they do not kill, it is permitted to trap them on the Sabbath, since they bite, provided that his intention is to be saved from their bites. What should he do? He should turn a vessel over onto them or surround them, or tie them up in such a manner that they will not cause any harm.

וְכִיּוֹצֵא בָהֶן וּבְרַח הַצִּבִּי מִפְּנֵי הַכֶּלֶב וְהִיא הוּא רוֹדֵף אַחַר הַצִּבִּי אוֹ שְׁעֵמַד בְּפָנָיו וְהִבְהִילוּ עַד שֶׁהִגִּיעַ הַכֶּלֶב וְתַפְּסֹוּ הָרִי זֶה תּוֹלְדַת הַצֵּד וְחִיב וְכֵן הָעוֹשֶׂה כְּדֹרֶךְ זוֹ בְּעוֹפוֹת: ב צְבִי שֶׁנִּכְנַס לְבַיִת וְנִעַל אֶחָד בְּפָנָיו חִיב. נִעְלוֹהוּ שְׁנַיִם פְּטוּרִין. אִם אֵין אֶחָד יְכוֹל לְנַעַל וְנִעְלוֹהוּ שְׁנַיִן חִיבִין. יֵשֵׁב אֶחָד וּמְלֹאָהוּ הַשְּׁנַיִ חִיב. יֵצֵא הָרֹאשׁוֹן וּמְלֹאָהוּ וְבֵא הַשְּׁנַיִ וְיֵשֵׁב בְּצִדוֹ אִף עַל פִּי שְׁעֵמַד הָרֹאשׁוֹן וְהִלֵּךְ לוֹ. הָרֹאשׁוֹן חִיב וְהַשְּׁנַיִ לֹא עֹשֶׂה כְּלוֹם וּמִתֵּר לוֹ לֵישֵׁב בְּמִקְוָמוֹ עַד הָעֶרֶב וְלוֹקַח הַצִּבִּי. לְמָה זֶה דוֹמֶה לְנוֹעַל בֵּיתוֹ לְשִׁמְרוֹ וְנִמְצָא צְבִי שְׁמוֹר בְּתוֹכּוֹ שְׁלֹא עֹשֶׂה כְּלוֹם. נִכְנַסָּה לוֹ צִפּוֹר תַּחַת כְּנָפָיו יוֹשֵׁב וּמְשַׁמְרָה עַד שֶׁתְּחַשֵּׁף וּמִתֵּר: ג הַצֵּד צְבִי זָקֵן אוֹ חֲגֹר אוֹ חוֹלָה אוֹ קֶטֶן פְּטוּר. הַמְפָּרֵק בְּהֵמָה חִיהָ וְעוֹף מִן הַמְּצוּדָה פְּטוּר. הַצֵּד חִיהָ וְעוֹף שֶׁבְּרִשׁוֹתָּ בְּגוֹן אֲוִיִן וְתִרְנַגּוּלִין יוֹנִי (עֲלִיהָ) פְּטוּר. הַצֵּד דְּבַר שְׂאִין בְּמִינוֹ צִדָּה כְּגוֹן חֲגָבִים הַגּוֹזֵן צִרְעִין וְיִתוּשִׁין וּפְרַעוֹשִׁין וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלוֹ הָרִי זֶה פְּטוּר: ד רְמָשִׁים הַמּוֹזְקִין כְּגוֹן נְחָשִׁים וְעִקְרָבִים וְכִיּוֹצֵא בָהֶן אִף עַל פִּי שְׂאִיִן מִמִּיתֵין הוֹאִיל וְנוֹשְׁכִין מִתֵּר לְצוּד אוֹתָם בְּשַׁבָּת וְהוּא שְׂתִיכּוֹן לְהַנְצִל מִנְּשִׁיכָתָן. בִּיצֵד הוּא עוֹשֶׂה כּוֹפֶה כְּלִי עֲלֵיהֶן אוֹ מִקִּיף עֲלֵיהֶן אוֹ קוֹשֶׁרֶן כְּדִי שְׁלֹא יִזְיקוּ: